

УДК 332.421.2:331.52

Дерій Ж.В.

д.е.н., професор

завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки

Чернігівський національний технологічний університет

м. Чернігів, Україна

Мірзодаєва Т.В.

к.е.н, доцент

доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу

Національний університет харчових технологій

м. Київ, Україна

НІВЕЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ДИСПРОПОРЦІЙ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Складність та масштабність трансформаційних процесів в економіці України, суперечливий зміст регіоналізації національного простору, поширення глобалізації, які значно посилили диференціацію соціально-економічного розвитку її регіонів, потребують розробки нових підходів до вироблення стратегії просторового розвитку як бази економічного зростання.

Регіональна парадигма людського розвитку в Україні все більш стає стратегічним напрямком державного та регіонального управління. Маючи певні здобутки у цій сфері, стан людського розвитку в Україні вкрай незадовільний. Вдосконалення просторового розвитку на основі впровадження основних положень державної регіональної політики людського розвитку забезпечить оптимізацію територіальної організації регіональних господарських систем, підвищення ефективності суспільного виробництва, підвищення якості життя населення територіальних громад, прискорить процеси входження країни до світового співтовариства.

Диференціація соціально-економічного розвитку регіонів України, як і багатьох інших країн, історично обумовлена об'єктивними відмінностями в початкових передумовах господарської діяльності – географічному розташуванні регіонів, їх природно-кліматичних умовах, забезпеченості найважливішими видами природних ресурсів (включаючи сировинні, паливно-енергетичні, земельні, водні, лісові), щільності й характері локалізації населення та трудових ресурсів. Сьогодні міжрегіональні відмінності є відображенням диференційованості між економічною та соціальною складовими.

Проблема міжрегіонального згладжування в Україні стоїть надзвичайно гостро. Регіони України різняться за своїми географічними, історичними, економічними, екологічними, соціальними та іншими характеристиками, тому здійснювати державне регулювання регіонального розвитку в таких умовах

надзвичайно складно. Нова європейська стратегія розвитку на наступні 10 років – “Європа 2020: Стратегія розумного і інклюзивного зростання” базується на аналізі якості життя населення ЄС. Згідно зі Стратегією визначено три напрями зростання [1]:

- розумне зростання (розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях);
- стійке зростання (функціонування економіки, що передбачає раціональне використання ресурсів зеленої економіки);
- інклюзивне зростання (соціальна інклюзія, підвищення рівня зайнятості населення, досягнення соціального та територіального узгодження).

Названі напрями зростання повинні бути покладені в основу при розробленні регіональної політики соціально-економічного розвитку з орієнтацією на людський розвиток. Для оптимізації зв'язків між економічним зростанням у конкретному регіоні та людським розвитком варто акцентувати увагу на таких напрямках:

- нарощування інвестицій в освіту, охорону здоров'я, професійну підготовку, що сприяє реалізовувати здібності та потенційні можливості людини;
- справедливий розподіл доходів і багатства, який дозволяє здійснити перерозподіл доходів на користь більш вразливих верств населення регіону;
- збалансування соціальних витрат з метою зміцнення економічної бази соціальної сфери;
- рівне розширення можливостей для людей різних груп здійснити свій політичний, економічний та соціальний вибір.

Дослідження територіальної диференціації людського розвитку та якості життя населення є важливою складовою комплексної методики інтегральної оцінки соціально-економічного стану регіонів України. Підвищення якості життя є одночасно і критерієм і необхідною умовою людського розвитку, який розглядається як основна мета суспільного прогресу, а економічне зростання при цьому – як потенційно важливий його інструмент. Водночас досягнення в людському розвитку роблять критичний вклад в економічне зростання.

Подолання соціальної нерівності регіонів України вимагає змін на державному рівні у вигляді прийняття відповідних законопроектів, постанов та цільових програм. Наявність значних регіональних розбіжностей у доступі населення до базових соціальних послуг вимагає розроблення єдиних державних стандартів їх надання.

Реалізація цієї стратегії, на нашу думку, дозволить дещо зменшити диференціацію населення України за рівнем економічного розвитку та якістю освітніх послуг та значно підвищить трудовий потенціал населення. Що більше таких цільових програм буде розроблено, тим швидше зникнуть розбіжності соціально-економічного характеру у регіонах нашої країни.

Список використаних інформаційних джерел

1. Стратегія Європа 2020. Режим доступу https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_en
2. Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: Монографія / Н. Мікула. – Львів : ІРД НАН України, 2004. – 395 с.